

Masterplan Toekomst IJsselmeer (deel 1)

| Visstand, visserij en natuur in balans | Advies en uitvoeringsagenda

Masterplan Toekomst IJsselmeervisserij (deel 1)

Masterplan voor duurzame visserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer
Visstand en visserij in balans

Colofon

Dit rapport is een onafhankelijke uitgave van het bemiddelingstraject van Marjan van Kampen op basis van input van werkgroepen en projectbegeleiding en redactie van Klaas G. Talma.

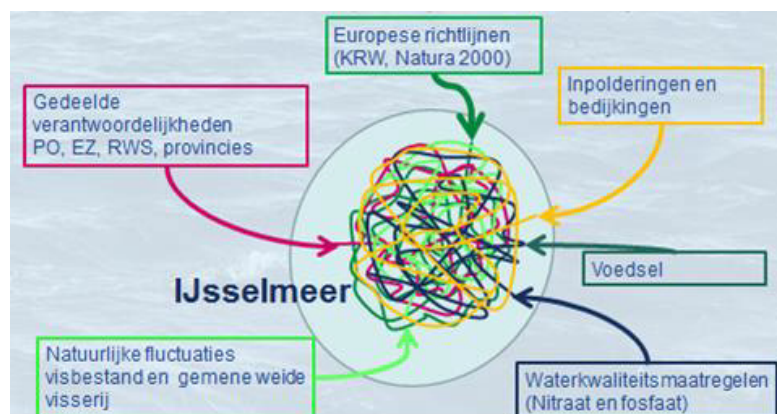
Uitgave: 4 maart 2014
Kenmerk: TMA20141

1. Verantwoording

De afgelopen jaren is er een trend te herkennen van zich herhalende bezwaar- en beroepsprocedures als het gaat om visserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer. Een structurele oplossing kwam echter niet in beeld. De provincie Fryslân heeft het initiatief genomen een bemiddelaar te vragen om een bemiddeling uit te voeren, waarbij wel een structurele oplossing in beeld zou komen. Daarmee zouden ook de juridische procedures kunnen stoppen. Mevr. M.J. P. van Kampen-Nouwen (Van Kampen) is gevraagd voor de bemiddeling. Na enkele gespreksrondes is er een werkgroep ingesteld met vertegenwoordigers van onderstaande instanties en organisaties:

- Ministerie Economische Zaken;
- Coöperatieve Producenten Organisatie Nederlandse Vissersbond – IJsselmeer U.A. (PO IJsselmeer of kortweg PO);
- Provincie Fryslân;
- Provincie Flevoland;
- Provincie Noord-Holland;
- Rijkswaterstaat;
- Sportvisserij Nederland;
- Stichting Het Blauwe Hart;
- Vogelbescherming Nederland.

Deze werkgroep heeft in gezamenlijk overleg en op persoonlijke titel¹ het masterplan uitgewerkt.

Figuur 1: Bemiddeling IJsselmeervisserij; oorzaken (en problemen)

¹ De Rijkspartijen hebben als informant deelgenomen aan de werkgroepen en het proces maar hebben zich niet aan het masterplan verbonden.

2. Inhoud

1. Verantwoording	2
2. Inhoud	3
3. Inleiding, doel en resultaat	5
3.1. Aanleiding	5
3.2. Doel, resultaat, plangebied en leeswijzer	5
4. Advies en de Uitvoeringsagenda	7
4.1. Inleiding	7
4.2. Gordiaanse knoop	8
4.3. Het model	10
4.4. Het huidige beheersysteem	10
4.5. Europese kaders	11
4.6. Functioneren van de beroepsvisserij	13
4.6.1. Visserijcapaciteit	13
4.6.2. Veranderende omstandigheden	15
4.7. Vormgeving van een transitie	16
4.7.1. Inleiding	16
4.7.2. Overzicht	16
4.7.3. Reductie van de visserij	17
4.7.3.1. De kern	17
4.7.3.2. De benodigde saneringsomvang	18
4.7.3.3. Overwegingen bij de twee varianten	19
4.7.3.3.1. De verschillende perspectieven op de gebruikte modellen van Imares	19
4.7.3.3.2. Andere overwegingen	19
4.7.4. Dispuut	20
4.7.5. Paling en wolhandkrabvisserij	21
4.7.6. Transitiefonds	22
4.7.7. Monitoring	22
4.7.8. Naleving en handhaving	23
4.7.9. Schets van de sector	23
4.7.9.1. Gewenste beeld	24
4.7.9.2. De sector financieel	24
4.7.10. Projectmatige uitwerking masterplan	25

4.8.	Maatregelen middellange termijn	25
4.8.1.	Regulering van de visserij	26
4.8.2.	Verantwoordelijkheden en belanghebbenden	27
4.9.	Financiering langere termijn	27
4.9.1.	Begeleiding en Sturing	28
4.10.	Maatregelen lange termijn	28
4.11.	Conclusies en adviezen	28
Bijlage 1	Regulering van de IJsselmeervisserij	31
Bijlage 2	Notitie Coöperatieve Producenten Organisatie Nederlandse Vissersbond – IJsselmeer U.A.	33

3. Inleiding, doel en resultaat

3.1. Aanleiding

De visstand in het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer is op een absoluut dieptepunt beland. Er is sprake van een aanzienlijke teruggang van het aantal vissen per soort en/of er is een ongezonde leeftijdsopbouw (vooral jonge, kleine exemplaren). De belangen van de beroepsvisserij aan de ene kant en de belangen van de natuur, het ecosysteem en de sportvisserij aan de andere kant, zijn soms tegenstrijdig. Er is daardoor regelmatig frictie ontstaan met conflicten als gevolg. Dit heeft o.a. in 2012 geleid tot een schorsing door de Raad van State van een afgegeven vergunning voor de spieringvangst op het IJsselmeer. Op initiatief van de provincie Fryslân is Mevr. Van Kampen gevraagd te bemiddelen. Dit heeft er in geresulteerd dat de belanghebbende partijen samen aan tafel zijn gaan zitten, met als doel afspraken te maken om de visserij duurzaam te maken. Duurzaam is o.a. gebaseerd op de Visserijwet, Kaderrichtlijn Water (KRW), de Europese Aalverordening en de aanwijzing van de Natura2000 gebieden. Overheden, beroepsvisserij, sportvisserij en de natuurorganisaties hebben gezamenlijke belangen en verantwoordelijkheden om te komen tot een goede, gezonde visstand en een daarbij passende visserij. Het voorliggende Masterplan, een 'plan op hoofdlijnen' is het resultaat van de samenwerkende partijen.

3.2. Doel, resultaat, plangebied en leeswijzer

Doel

Het doel is dat de visstand in 2021 een duidelijk herstel vertoont en visstand en visserij in balans is. De visserij is in 2021 duurzaam².

² Definitie duurzame visserij (volgens rapport Witteveen en Bos, transitie visserij IJsselmeer Markermeer en IJmeer, d.d. 5 juli 2013)

Wanneer is een visserij duurzaam? In het concept visstandbeheerplan voor het IJsselmeer en Markermeer zijn hiervoor de volgende criteria geformuleerd:

- er wordt niet meer geoogst dan er geproduceerd wordt;
- alle jaarklassen blijven in voldoende mate aanwezig in het bestand (jaarklassen worden niet geheel weggevisst), waardoor de leeftijdsopbouw van het bestand evenwichtig is;
- de oogst bestaat uit meerdere jaarklassen, waardoor de oogst minder gevoelig is voor fluctuaties in jaarklassterkte;
- vissen worden geoogst bij een optimale lengte, dat wil zeggen een lengte waarbij de grootste hoeveelheid kilogrammen geoogst kan worden (geen groei-overbevissing);
- de bijvangst aan ondermaatse vis, niet gewenste vissoorten en watervogels is minimaal.

Resultaat

In dit Masterplan is beschreven wat er voor acties in gang moeten worden gezet om in 2021 een duidelijk herstel van de visstand te bewerkstelligen. Ook wordt beschreven welke stappen nog gezet moeten worden om de visserij in 2021 duurzaam en robuust te laten zijn. Er is een uitvoeringsagenda weergegeven met daarin de uitvoeringsmaatregelen die nodig zijn om dit resultaat te bereiken.

Plangebied

Het plangebied betreft het IJsselmeer inclusief het Markermeer met de in open verbinding staande havens. De begrenzing wordt gevormd door de dijken rondom het IJsselmeer, de sluizen, de Ketelbrug en de Hollandse brug (scheiding IJmeer-Gooimeer). De randmeren zijn geen onderdeel van het Masterplan.

Leeswijzer

Het masterplan bestaat uit twee documenten verdeeld in deel 1 en deel 2:

- Deel 1: Het centrale advies met de uitvoeringsagenda (hoofdstuk 4);
- Deel 2: van het Masterplan:
 - De visie: een rijk IJsselmeer en Markermeer voor vis, vogels en visser (hoofdstuk 5);
 - Het visserijbeheer, welke beheersysteem met welke publiek- en/of privaatrechtelijke stelsel (hoofdstuk 6);
 - Hoe te komen tot een ecologisch herstel (hoofdstuk 7);
 - De financiering van de korte termijn maatregelen, de transitie van beroepsvisserij en de financiering op langere termijn (hoofdstuk 8).

4. Advies en de Uitvoeringsagenda

4.1. Inleiding

Alle betrokken partijen zijn het eens over het beeld dat er een transitie naar duurzame visserij nodig is. In de eerste plaats voor de vissers zelf. Duurzame visserij is de enige route naar gezonde bedrijven en duurzame inkomens. Maar ook omdat visserij nu eenmaal onlosmakelijk verbonden is met het IJsselmeer en het karakter van de lokale visserijgemeenschappen. Gezonde visbestanden zijn een wezenlijk onderdeel van de ecologische functie van het IJsselmeer. Duurzame visserij is de enige manier om de ecologische functie te versterken en visserij in balans te brengen met wat het ecosysteem kan leveren. Dat wil niet alleen zeggen dat er een reductie van de visserijinspanning moet plaatsvinden. Er liggen ook kansen voor nieuwe economische activiteiten en verdienmodellen. Als de ecologische balans hersteld is en er bevisbare visbestanden zijn, kan ingezet worden op een belevingseconomie (ecotoerisme en visterisme ed.). Door samenwerkingsverbanden tussen vissers en ketenpartijen ontstaan er mogelijkheden om exclusieve en streekproducten (met een verhaal) in hoogwaardige nichemarkten af te zetten. Door deze nieuwe verdienmodellen (verbreding en samenwerking in de keten) kan het visserijkarakter van een aantal visserijgemeenschappen ook naar de toekomst behouden blijven. De transitie van de huidige situatie naar de gewenste situatie vraagt een samenhangend pakket aan maatregelen en de gezamenlijke inzet van betrokken partijen.

De visserij op het IJsselmeer en Markermeer is al vele jaren niet duurzaam doordat de visserijdruk structureel te hoog is in verhouding tot de aanwezige visbestanden. Er is in het verleden visserijcapaciteit afgebouwd, maar mede omdat de omvang van de visstand ook verder is afgenomen, is er nog altijd sprake van overcapaciteit. Europese en landelijke wet- en regelgeving vergt een verduurzaming van de visserij op het IJsselmeer en Markermeer. De acties die tot nu toe zijn ondernomen om de visserij te verduurzamen zijn onvoldoende effectief gebleken, waardoor het beoogde effect is uitgebleven. Sterker nog de visstand, o.a. voor vrijwel alle schubvis en spiering, is op een dieptepunt beland.

4.2. Gordiaanse knoop

De huidige lage visstand is de resultante van verschillende, vaak ook gelijktijdig verlopen processen. De belangrijkste factoren zijn:

1. De grootschalige land & watertechnische maatregelen, deels nog als een effect van de Afsluitdijk;

2. Verbetering van de waterkwaliteit als gevolg van de reductie van meststoffen.

Naast deze grotere processen speelt de invloed van wet- en regelgeving een rol. De voornaamste factoren zijn:

3. Gedeelde verantwoordelijkheden in het visserijbeheer;

4. Europese wet en regelgeving;

5. Natuurlijke fluctuaties in het surplus aan vis

Ad 1. Met de land- en watertechnische maatregelen wordt bedoeld op de inpolderingen en bedijkingen. Door de inpolderingen zijn de meest productieve gebieden voor vis verdwenen. In plaats van zachte land-waterovergangen zijn er harde bedijkingen gekomen. De door de Houtribdijk veroorzaakte compartimentering is voor vissen niet gunstig. Het is niet duidelijk of het huidige, onnatuurlijke, peilbeheer een negatieve factor is op de overgebleven paai- en opgroeigebieden. Verder zijn veel verbindingen met het achterland (en regionale boezemwateren) in de loop van de tijd steeds beperkter geworden (o.a. door de inzet van gemalen i.p.v. natuurlijke afwatering)

Ad 2. Door de waterkwaliteitsmaatregelen op basis van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren (Wvo, 1970), maar ook door maatregelen in andere Rijnsoeverstaten, is er de afgelopen decennia een forse reductie van de fosfaat- en nitraatbelasting gerealiseerd. Nitraat en fosfaat zijn echter ook meststoffen waardoor er vooral na 1950 veel voedselaanbod was voor de vissen. In feite bleef hierdoor het effect van de inpolderingen en andere menselijke ingrepen op de visproductie gemaskeerd. Nu de extra nitraat- en fosfaatbelasting terugloopt, en natuurlijke processen in feite geen ruimte meer hebben, vermindert ook het voedselaanbod voor de vissen. Daardoor is er in het huidige, vrijwel kunstmatige ecosysteem, veel minder ruimte voor vis.

Ad 3. De gedeelde verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn gebaseerd op de huidige visserijwet waarbij het ministerie van Economische Zaken de vergunningen

uitgeeft en de vissers zelf primair verantwoordelijk zijn voor de inzet van de hoeveelheid vangstmiddelen.

Ad 4. Er is sprake van Europese regelgeving die vertaald is in de Natuurbeschermingswet (Nb-wet), waarvoor de provincies de vergunningen verlenen. De Nb-wet kent een ander en strenger toetsingskader (als het gaat om de natuurwaarden) dan de visserijwet. Vanwege de Natura2000 status van het gebied en de functie als essentieel leef- en voedselgebied voor beschermde (trek)vogels wordt de verlening van de Nb-wet vergunningen aangegrepen om de visstand problematiek aan te vechten. Ook de Kaderrichtlijn Water (KRW) kent doelstellingen resp. resultaatsverplichtingen op het gebied van ecologie, waaronder vissen, waardoor de visstand ook onderdeel geworden is van het domein van het waterbeheer.

Ad 5. Ook in natuurlijke situaties zijn er fluctuaties in het visbestand en het visaanbod. Sterke en zwakkere jaarklassen zijn een natuurlijk gegeven. Als er een goed evenwicht is tussen visstand en visserij leveren de minder goede jaren geen probleem op voor de vissers, noch voor de visstand. Nu er sprake is van de combinatie “overcapaciteit in de visserij” met “trendmatige vermindering van de visstand”, zijn er in feite geen goede en overschot jaren meer. Wat resteert is een neerwaartse spiraal van visserijdruk en verder afnemende bestanden.

De directe en indirecte oorzaken en gevolgen van al deze factoren hebben er voor gezorgd dat visstand, visserij en visserijbeheer in de loop van de tijd met elkaar verweven zijn geraakt tot de huidige, bijna ‘Gordiaanse knoop’. De knoop moet ontward worden om afspraken te kunnen maken over de vervolgacties. De vraag is dan; wie is binnen de gedeelde verantwoordelijkheid, verantwoordelijk voor de te onderscheiden onderdelen. Om dit mogelijk te maken is dit alles in een model vertaald. Daarmee kan de samenhang worden vastgesteld en kan worden bepaald welke partij als eerste stappen zou moeten ondernemen. Het gaat niet om de vraag wie verantwoordelijk is voor het ontstaan van het probleem. Wel gaat het over het dilemma dat alle partijen hier hun verantwoordelijkheid moeten nemen op de onderdelen waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Het gaat ook om de vraag, wie neemt als eerste het initiatief en de verantwoordelijkheid om te beginnen deze Gordiaanse knoop te ontwarren.

4.3. Het model

Een succesvolle transitie naar een duurzame visserij moet voldoen aan diverse voorwaarden. Deze voorwaarden voor transitie kunnen worden gemodelleerd in de volgende vijf pijlers³:

- De Visserijwet;
- De Europese Aalverordening;
- Natura2000;
- De Europese Kaderrichtlijn Water;
- De mogelijkheden voor de beroepsvisserij (incl. de economische situatie)

De eerste pijler, de Visserijwet, beschrijft op welke wijze de visserij op het IJsselmeer en Markermeer uitgevoerd mag worden. Daarmee biedt de Visserijwet mogelijkheden om, voor zowel de huidige als de beoogde duurzame situatie, harde kaders te stellen voor de vormgeving van de visserij. Aan de tweede, derde en vierde pijler (de Europese Aalverordening, Natura2000 en de KRW) zijn specifieke doelen gekoppeld. Verduurzaming van de visserij is nodig om realisatie van deze doelen binnen bereik te brengen. Het IJssel- en Markermeer gebied is aangewezen als Natura2000 gebied. Om die reden is er een toetsing op basis van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) van alle activiteiten inclusief de visserij. De tweede, derde en vierde pijler definiëren daarmee in welke richting de visserij zich moet ontwikkelen om te verduurzamen. De vijfde pijler, de mogelijkheden voor de beroepsvisserij (economische situatie), bepaalt tenslotte mede in hoeverre verduurzaming ook werkelijk plaatsvindt.

4.4. Het huidige beheersysteem

De visrechten voor het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer liggen bij de Nederlandse Staat. De rechten worden niet uitgegeven, de toegang tot de visserij wordt geregeld via een publiekrechtelijk stelsel van vergunningen en regelingen. Het Rijk geeft, via het ministerie van Economische Zaken, de vergunningen uit aan de beroepsvisserij. De beroepsvisserij reguleert de visserijinspanningen op basis van een jaarlijks op te stellen visplan. Het visplan wordt goedgekeurd door de Staatssecretaris. Om de hoeveelheid en de inzet van vangstmiddelen te sturen heeft de PO⁴ 'merken' uitgegeven en opgenomen in het Visplan. Het ministerie registreert het eigendom dan de merken. Het ministerie van Economische Zaken en de PO hebben samen een

³ Witteveen+Bos, LLS591-1/strg/007 definitief d.d. 5 juli 2013, Transitie visserij IJsselmeer, Markermeer en IJmeer rapportage. In opdracht van de provincies Friesland, Flevoland en Noord-Holland.

⁴ De organisatie van de beroepsvisserij: Coöperatieve Producenten Organisatie Nederlandse Vissersbond – IJsselmeer U.A

rol (en daarmee gezamenlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden) in de vormgeving van de beroepsvisserij en de inzet van vangstmiddelen en het te voeren visserijbeheer.

Voor de sport- en beroepsvisserij betekent deze situatie dat zij geen huurder van het visrecht zijn, dit in tegenstelling tot de meeste andere binnenwateren. De vergunningen en merken zijn bepalend voor de visserij mogelijkheden van de visserijbedrijven. De vergunningen en merken zijn de belangrijkste basis onder de bedrijven, maar de vergunningen en merken worden door de visserijbedrijven ook gezien als kapitaal.

Een ander kenmerk van de visserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer is dat er op deze wateren sprake is van 'gemene weide' visserij. Dit betekent dat de visserijbedrijven geen eigen water hebben, maar gezamenlijk hetzelfde water bevissen. De grote fuikenvissers vormen hierop een uitzondering, zij beschikken wel over vergunningen voor specifieke, aangewezen plaatsen.

4.5.Europese kaders

Er zijn drie Europese kaders die nu of in de toekomst bepalend zijn of worden op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer. In de eerste plaats is dat de Kaderrichtlijn Water. De KRW stelt de waterkwaliteitsdoelen vast. Verder is het IJsselmeer een Natura2000 gebied. Natura2000 gebieden zijn gebaseerd op de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) van 1998. De Nb-wet is de vertaling van de Europese afspraken om de versnippering van natuur tegen te gaan. De gebieden die beschermd zijn op grond van de habitat richtlijn en de Vogelrichtlijn vallen hier ook onder. Tenslotte is er de Europese aalverordening die in 2007 van kracht is geworden. Deze aalverordening heeft als doel te komen tot een herstel van de aalstand.

De verantwoordelijkheid voor het waterkwaliteitsbeheer op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer ligt bij Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat legt haar waterkwaliteitsdoelen, waaronder de doelen en voorgestelde maatregelen voor de uitvoering van de KRW, vast in het Beheerplan voor de Rijkswateren (BPRW). De huidige beoordeling van het waterkwaliteitsselement vis voor Markermeer is 0,49 en voor IJsselmeer 0,47 op de maatlat voor natuurlijke wateren, dat betekent 'matig' als beoordeling. Als deze hoger is dan 0,6 krijgt het water de beoordeling 'goed'. Voor de uiteindelijke beoordeling moet echter ook rekening worden gehouden met andere informatie, zoals bv het recente rapport van IMARES⁵. Hieruit komt naar voren, dat door de intensieve bevissing de samenstelling van de vispopulaties onevenwichtig is geworden, dat wil zeggen er zijn slechts enkele jaarklassen aanwezig, waardoor de

⁵ Vangstadvisen voor snoekbaars, baars, blankvoorn, en brasem in het IJsselmeer en Markermeer', d.d. 12 september 2013, en 'Inspannings- en monitoringsadviezen', d.d. 10 december 2013

populaties erg instabiel zijn geworden. De KRW vereist juist een evenwichtige samenstelling, die bij deze intensieve visserij niet bereikt kan worden. Een van de maatregelen die opgenomen zijn in het BPRW voor IJsselmeer en Markermeer is om in samenspraak met EZ te komen tot een duurzame visserij, die evenwichtige vispopulaties waarborgt.

Het bureau Witteveen en Bos⁶ geeft de volgende samenvatting als het gaat om de geldende wet- en regelgevingen en de verplichtingen voor de visserij op IJsselmeer, Markermeer en IJmeer:

- Het gevoerde visserijbeheer moet doelmatig zijn (Visserijwet);
- Er moet worden gestreefd naar het bereiken van gevarieerde visstand en een evenwichtige leeftijdsopbouw (Visserijwet);
- De visserij moet zich houden aan ingestelde gesloten tijd voor het gebruik van aalvistuigen (aalverordening);
- De visserij moet zich houden aan ingestelde visserijvrije zones voor aalvistuigen (aalverordening) en staand want (Natura2000);
- De bijvangst van vogels moet zoveel mogelijk worden beperkt (Natura2000);
- Er mag niet meer spiering gevangen worden dan dat op basis van het spieringprotocol wordt toegestaan (Natura2000);
- De visserijinspanning mag niet toenemen ten opzichte van de in het visplan vergunde capaciteit (Natura2000);
- De visserij voert voor 2021 maatregelen ten behoeve van verduurzaming door (KRW);
- De visserij mag niet resulteren in een verslechtering van de ecologische kwaliteit van de visstand (KRW). In het bijzonder mag de visserij niet resulteren in:
 - een afname van aantal voorkomende vissoorten (actuele KRW maatlat);
 - een toename van het biomassa-aandeel van brasem (huidige en nieuwe KRW maatlat);
 - een afname van het aandeel van baars en blankvoorn aan de biomassa van eurytope vissoorten (huidige en nieuwe KRW maatlat);
 - een afname van het biomassa-aandeel plantminnende en zuurstoftolerante vis (huidige en nieuwe KRW maatlat);
 - een afname van het aandeel snoekbaars met een lengte groter dan 40cm (huidige en nieuwe KRW maatlat).

⁶ Witteveen+Bos, LLS591-1/strg/007 definitief d.d. 5 juli 2013, Transitie visserij IJsselmeer, Markermeer en IJmeer rapportage in opdracht van de provincies Friesland, Flevoland en Noord-Holland.

De uitvoeringsregelingen bij de Visserijwet, het Nederlands Aalbeheerplan, Natura2000 en de KRW zijn op tal van plekken verweven en kunnen daarom ook niet los van elkaar gezien worden. Wanneer de wet- en regelgevingen gezamenlijk beschouwd worden, moet ook geconcludeerd worden dat de regelingen aansturen op een gezamenlijk doel: een goede visstand met duurzame visserij. Dit doel komt ook tot uiting in het concept Position Paper van de VBC en het rapport van de Commissie Toekomstvisie Binnenvisserij. De Europese kaders leggen harde randvoorwaarden op. De visserijwet moet binnen dit kader opereren. Europese kaders en visserijwet moeten op elkaar afgestemd zijn. Harmonisatie is dan ook een noodzaak.

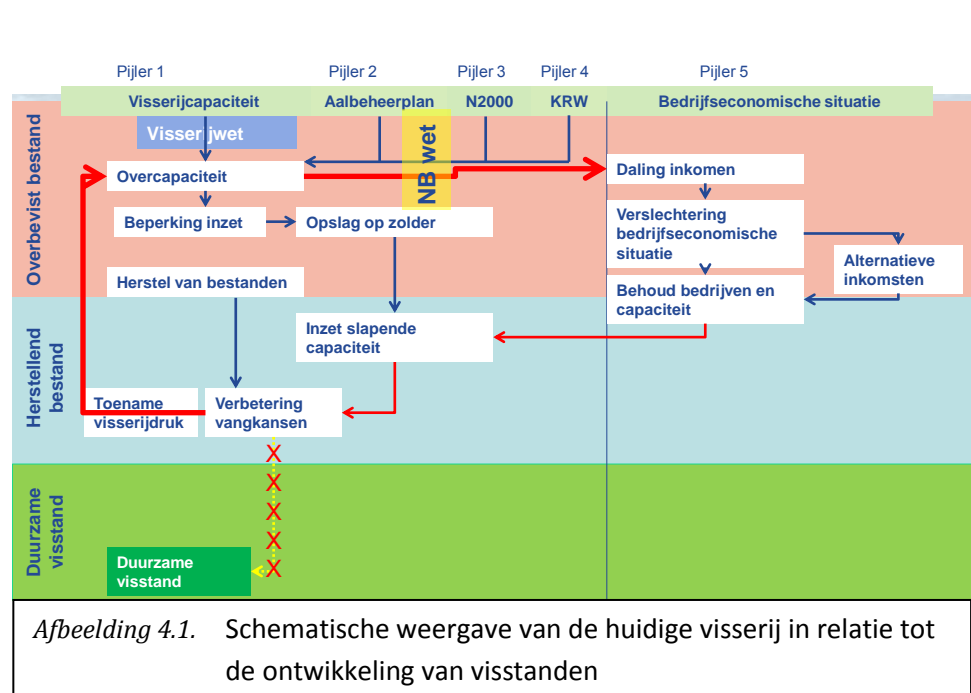
4.6. Functioneren van de beroepvisserij

De organisatie van de beroepvisserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer is in sterke mate bepalend voor de wijze waarop de visserij opereert en reageert. Afbeelding 4.1 laat zien dat de huidige visserijdruk het bereiken van duurzame visserij hindert.

4.6.1. Visserijcapaciteit

In de huidige situatie is er sprake van een overcapaciteit bij de vissers: ze zijn in staat meer vis te onttrekken dan wenselijk is vanuit de omvang en samenstelling van het visbestand. De inzet van veel vangtuigen resulteert niet automatisch in hogere vangsten. Vanwege de beperkte visstand zetten de visserijbedrijven daarom maar een deel van de beschikbare capaciteit aan vangtuigen (merken) in. De overige merken worden wel behouden, ze vormen immers het kapitaal van de bedrijven. De vangtuigen met merken die niet ingezet worden, worden daarom 'op zolder' opgeslagen. Daarnaast zijn er bedrijven die tijdelijk of structureel inkomsten buiten de visserij zoeken en hun visserijcapaciteit periodiek niet (helemaal) gebruiken.

Zodra de vangstkansen verbeteren, bijvoorbeeld omdat er een sterke jaarklasse snoekbaars gevangen kan worden, reageert de visserij hierop door de visserijinspanning te vergroten door een groter deel van de voor hen beschikbare capaciteit in te zetten. Deze vergroting in inspanning kan zowel plaatsvinden door een deel van de vangtuigen van 'zolder' te halen als door slapende bedrijven weer te activeren. Dit is hieronder schematisch weergegeven (figuur 4.1).

De reactie van de visserij met inzet van extra capaciteit hangt samen met het principe van de gemene weide visserij. Deze opzet van de visserij leidt namelijk tot het idee dat je die vis beter nu zelf kunt vangen, omdat anders een ander visserijbedrijf dezelfde vis zal vangen ('the tragedy of the commons'⁷). Dit leidt ertoe dat zo'n sterke jaarklasse in korte tijd wordt weggevist waarna de netten weer 'op zolder' gaan.

Ook bij de ontwikkeling van alternatieve inkomsten blijft het hart van de visserijbedrijven toch bij de visserij liggen. Dit zorgt ervoor dat bedrijven ondanks de verwerving van alternatieve inkomsten in veel gevallen hun vergunningen en merken aanhouden en de focus weer naar de visserij verleggen zodra er weer vangkansen ontstaan.

In de situatie dat bedrijven wel stoppen met hun bedrijfsvoering gebeurt dit veelal omdat de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt. Hun bedrijven, vergunningen en merken worden daarbij meestal over gekocht door collega bedrijven, die hopen door de groei hun eigen overlevingskansen op de langere termijn te vergroten.

⁷ Wikipedia, d.d. 25-1-2014: **De tragedie van de meent** (Eng. *Tragedy of the commons*) beschrijft hoe volledige individuele vrijheid bij gemeenschappelijk gebruik van goederen leidt tot totale onderbenutting of overexploitatie van die goederen, wanneer door elk individu wordt gestreefd naar maximalisatie van het eigen nut terwijl de kosten die leiden tot een groter individueel nut worden verdeeld over alle gebruikers van de goederen.

4.6.2. *Veranderende omstandigheden*

De instelling van doelen vanuit de Europese Aalverordening (Pijler 2), Natura2000 (Pijler 3) en de KRW (Pijler 4) heeft de visserij op IJsselmeer, Markermeer en IJmeer in een nieuw licht geplaatst. De realisatie van de doelen van deze wet- en regelgevingen vergen een verbetering van de visstand en een verduurzaming van de visserij. Om hier invulling aan te geven zal een reductie in visserijinspanning ten opzichte van de huidige situatie plaats moeten vinden. Een beperking van de visserijinspanning zal leiden tot een vermindering van inkomsten uit de visserij. Zonder voorzieningen zal dit resulteren in een verslechtering van de economische situatie van de beroepsvisserij.

De introductie van de Aalverordening, Natura2000 en de KRW hebben geresulteerd in verschillende beperkingen voor de visserij. Dit zijn aanvullende beperkingen die de ruimte voor uitvoering van de visserij verder beperken dan de Visserijwet. Dit terwijl juist de Visserijwet het leidend kader vormt voor de visserij. Dit leidt tot meerdere 'situaties'. Door de aanvullende beperkingen vanuit de Natuurbeschermingswet wordt deze wet door natuurorganisaties aangegrepen om bezwaar te maken tegen de effecten van de overbevissing. Provincies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Natuurbeschermingswet. De praktijk is dan dat visserij die is vergund op basis van de visserijwet, wordt verboden op grond van de Natuurbeschermingswet. Door dit alles voelt de beroepsvisserij zich slachtoffer van de diverse maatregelen in het IJsselmeergebied.

4.7. Vormgeving van een transitie

4.7.1. Inleiding

Om de stap naar duurzame visserij te maken is een transitie nodig. In de eerste plaats zal de huidige impasse waardoor er door de uitgave van merken sprake is van een overcapaciteit, gewijzigd moeten worden. De visserij is in staat om meer vis te onttrekken dan dat wenselijk is op basis van de doelen vanuit Natura2000 en de KRW. Maar er moet meer gebeuren om de impasse te doorbreken en een transitie

tot een duurzame visserij in gang te zetten. Er moet een regeling worden opgezet waarmee de vijf pijlers met elkaar in de pas gebracht worden. In het hierna volgende overzicht worden de hoofdlijnen van de transitie weergegeven.

Afbeelding 4.2. afname brasembestand

De transitie bestaat uit verschillende fasen en verschillende stappen binnen deze fasen. Maar er zijn ook positieve en negatieve effecten en gevolgen te verwachten van een transitie.

4.7.2. Overzicht

Om te komen tot een herstel van de visstand in 2021 is een drastische reductie van de huidige visserijinspanning op schubvis noodzakelijk⁸. Om de jarenlange trend van afnemende visbestanden te stoppen en om te vormen naar een groeiend visbestand zijn ingrijpende stappen nodig. Deze moeten op zeer korte termijn genomen worden. Maar ook op middellange en lange termijn zijn stappen nodig om het herstel duurzaam en robuust te maken.

⁸ Vangstadadviezen voor snoekbaars, baars, blankvoorn, en brasem in het IJsselmeer en Markermeer', d.d. 12 september 2013, en 'Inspannings- en monitoringsadviezen', d.d. 10 december 2013

Dit leidt tot het volgende overzicht:

I. Schadecompensatie; II. Begeleiding en sturing.	a. Maatregelen korte termijn (2014 t/m 2016);
	I. Reductie van de visserij; II. Regulering; III. Paling- en wolhandkrabvisserij; IV. Transitiefonds; V. Monitoring VI. Naleving en handhaving;
	b. Maatregelen middellange termijn (2016-2021);
	I. Nieuwe beheersysteem II. Verantwoordelijkheden en belanghebbenden III. Financiering maatregelen duurzame visstanden en visserij in IJssel- en Markermeer;
	c. Maatregelen lange termijn (na 2021).

In de hierna volgende paragraaf worden de maatregelen verder toegelicht.

4.7.3. Reductie van de visserij

4.7.3.1. De kern

Om de neerwaartse trend van afnemende visbestanden te stoppen wordt geadviseerd de visserij op schubvis gedurende drie jaar volledig te stoppen (moratorium). Tenzij er uit monitoring blijkt dat er van één of meerdere vissoorten, een dusdanig surplus aanwezig is, dat deze zonder gevolgen voor de herstelopgave kan worden weggevisd. De kans hierop wordt klein geacht, omdat er op dit moment weinig vis aanwezig is. De vis die er is, is zo jong/klein dat deze de drie jaar nodig heeft om tot bevisbare grootte door te groeien. Na drie jaar kan naar verwachting beperkte visserij worden toegestaan, met een beperkte inzet van visnetten. Ook voor de Sportvisserij geldt in deze periode een onttrekkingsverbod. Een ander aandachtspunt gedurende de herstelperiode is de visserij in de havens. Regelmatig wordt er gevisd op deze zogenaamde winterconcentraties. De havenvisserij op schubvis zou dan ook onder het vangstverbod moeten vallen. De beheerverantwoordelijkheden en de begrenzingen van de beheerverantwoordelijken ten aanzien van de havenvisserij zijn complex en daardoor onduidelijk. De provincies nemen het initiatief in samenspraak met o.a. gemeenten en waterschappen, tot eenduidige regelgeving te komen.

Een alternatief voor een volledig moratorium is de beperking van de visserijinspanning tot 10% van de huidige. Maar hier zijn meer zwaarwegende nadelen aan verbonden dan aan het volledig moratorium. Vanwege de nadelen t.o.v. het moratorium heeft deze variant dan ook niet de voorkeur van de meerderheid van de partijen.

4.7.3.2. De benodigde saneringsomvang

De omvang van de reductie is gebaseerd op een recent beschikbaar gekomen rapport van Imares⁹. Hierin zijn vangstadviezen weergegeven voor snoekbaars, baars, blankvoorn en brasem. Imares adviseert om maatregelen voor de eerstkomende drie jaar in te stellen, jaarlijks te monitoren, en na deze periode van drie jaar te evalueren in hoeverre de bestanden zich hebben hersteld en naar bevinding van zaken vervolgmaatregelen te nemen. Verder heeft Imares een berekening gemaakt om tot een 'stand still' situatie te komen. Dit houdt in dat de huidige visserijinspanning op schubvis gereduceerd moet worden tot ca. 10% van de huidige inspanningen. Het uitgangspunt voor het Masterplan is dat de bestanden zich dienen te herstellen; dan is een 'stand still' niet voldoende¹⁰. In dit licht zou het advies dus ook uit dienen te gaan van het voorzorgsprincipe als het gaat om de keuze voor de saneringsomvang. Er zijn verschillende varianten beoordeeld waarvan er twee zijn uitgewerkt. Deze twee varianten zijn:

⁹ Vangstadviezen voor snoekbaars, baars, blankvoorn, en brasem in het IJsselmeer en Markermeer', d.d. 12 september 2013, en 'Inspannings- en monitoringsadviezen', d.d. 10 december 2013

¹⁰ bestuurlijk akkoord en Plan van Aanpak Masterplan.

- Een volledig moratorium op de schubvisvangst gedurende drie jaar;
- Een reductie van de visserijinspanning tot circa 10% van de huidige inzet.

De invoering van beide varianten is op basis van het huidige beheer-instrumentarium.

4.7.3.3. Overwegingen bij de twee varianten

4.7.3.3.1. De verschillende perspectieven op de gebruikte modellen van Imares

RWS onderschrijft de analyse en resultaten van Imares. Deze zijn in lijn met de resultaten van eerdere onderzoeken. Ook de aanbeveling van Imares tot vergroting van de huidige maaswijdte tot 140 mm, met oog op bescherming snoekbaars, stemmen daarmee overeen. De PO twijfelt aan de realiteit van het IMARES advies; het is een advies op basis van een model dat slechts sinds enkele jaren door ICES wordt toegepast op zoutwater soorten, waar onvoldoende wetenschappelijke kennis over is. Het is volgens de PO een wankelende basis om een vangstadvisie c.q. inspanningsadvies op te baseren met verstrekkende gevolgen voor de beroepsvisserij. Opgemerkt wordt dat Imares op basis van onvolledige data berekeningen heeft moeten maken. Dit vergroot de kans op onzekerheden. Andere partijen geven aan dat Imares de best beschikbare kennis heeft gebruikt en daarop de advisering baseert. Het is ook niet onwaarschijnlijk dat additionele data (er is nu van uitgegaan dat de effectieve visserij gelijk is aan de aangevraagde visserij) zal leiden tot nog zwaardere reductie-adviezen.

4.7.3.3.2. Andere overwegingen

Ter bescherming en herstel van snoekbaars enerzijds en brasem anderzijds ligt naast reductie van inzet van netten een vergroting van de maaswijdte voor de hand, bv. 140 mm. In dit geval is de situatie dat de eerstkomende twee jaar niet tot nauwelijks snoekbaars gevangen kan worden, omdat deze dan doorgroeit naar de nieuwe maat. Dit is de facto identiek aan een moratorium voor de eerste twee jaar. Hierna is mogelijk weer een toename van de vangsten aan de orde als gevolg van verbeterde bestandsopbouw.

Indien de trend in de huidige vangstopbrengsten maatgevend zijn voor de toekomst zou bij de optie, reductie tot 10% van het huidige, het totaal van de vangstopbrengsten jaarlijks mogelijk tussen de € 50.000,-/jr en € 100.000,- bedragen¹¹. Hierbij is dan geen verbetering van de bestanden aan de orde, uitsluitend

¹¹ Kees Taal en Wim Zaalmink LEI Den Haag, 2 december 2013, memo in opdracht van ministerie van EZ (zie ook hoofdstuk 8, Financien)

stand still. Als de doelstelling ‘verbetering’¹² nagestreefd wordt, hetzij via een volledig moratorium, hetzij via reductie in het inzetten van netten en aanpassing maaswijdte zullen de eerstkomende jaren (circa twee jaar) geen noemenswaardige opbrengsten uit de schubvis-visserij te verwachten zijn. In laatstgenoemde situatie is nog geen zekerheid te geven in hoeverre de bestanden zich zullen verbeteren, dus wat na deze periode de vangsten dan zouden kunnen worden.

Hierbij wordt ook opgemerkt dat aanpassing van de maaswijdte betekent dat nieuwe netten dienen te worden aangeschaft.

Wat betreft de keuze tussen beide varianten geeft de PO aan dat bij een moratorium de bestaande markt niet meer bediend kan worden, waardoor de opgebouwde marktkanalen en visserijkennis verloren raken en ook voor de toekomst (herstelde bestanden) geen zekerheid is dat deze weer opgebouwd kunnen worden.

De PO stelt dat indien besloten zou worden tot een volledige sluiting, dit ook zou moeten gelden voor de sportvisserij. Dit zou namelijk naar de beroepsvisser toe communicatief en inhoudelijk zeer lastig uit te leggen zijn. Sportvisserij Nederland geeft aan qua communicatie hier wel gevoelig voor te zijn, maar is daarnaast van mening dat sluiting van de sportvisserij op zich inhoudelijk niet proportioneel is t.a.v. de bestandsvraagstukken. Sportvisserij Nederland meent dat een dergelijke redeneerlijn ‘volledige sluiting’ dan eveneens de aal- en wolhandkrabvisserij dient te worden meegenomen.

Een ander aspect bij volledige sluiting is in hoeverre ook demonstratie-, folkloristische of educatieve visserij (bv demo van oude beroepen voor schoolklassen) nog toegestaan kan zijn.

4.7.4. Dispuut

¹² Sportvisserij Nederland stelt dat er bestuurlijk besloten is tot het doel: herstel (verbetering) van de bestanden. Vogelbescherming onderschrijft dit.

De beperking van de visserijinspanning op de schubvis heeft een direct effect op de inkomsten van de vissers. Uit gegevens van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) blijkt dat er in 2012 ca. € 400.000,- aan inkomsten uit de schubvisvangst is gerealiseerd. Deze inkomsten vertonen, over een reeks van jaren, een sterk neerwaartse trend. Het LEI verwacht dat deze daling zich bij ongewijzigd beleid zal voortzetten naar nog lagere inkomsten uit de schubvisvangst. De vissers zullen inkomsten gaan missen door de beperking van de schubvisvangst gedurende de drie jaar. Anderzijds is er de afgelopen jaren een nieuwe markt ontwikkeld voor de wolhandkrab en gaat de aalvangst (op basis van het aalbeheerplan) door. Dit alles in acht nemend stelt het Rijk zich op het standpunt dat compensatie niet aan de orde is. Dit door de maatregelen ter bescherming en het herstel van visstand op zodanig wijze vorm te geven dat compensatie buiten beeld blijft. De PO heeft begrip voor het feit dat er nu keuzes gemaakt moeten worden. Die keuzes kunnen, aldus de PO, alleen op draagvlak en medewerking van de vissers rekenen als er sprake is van voldoende middelen om de sector te compenseren. De PO heeft hierover een memo verzonden aan betrokken partijen tijdens dit proces (zie bijlage 2). Alle partijen realiseren zich dat het geven van helderheid op dit nadrukkelijke verzoek van de PO beter zou zijn. Partijen hebben echter geen voorstel geformuleerd of en zo ja op welke wijze, vissers dan wel visrechten gecompenseerd kunnen worden. Vooral voor de vissers zelf is dit een onbevredigende boodschap.

4.7.5. Paling en wolhandkrabvisserij

De palingvisserij is geregeld via het Nederlandse Aalbeheerplan. Op grond van de Europese Aalverordening zijn alle EU-lidstaten waar aal voorkomt, verplicht een aalbeheerplan te hebben. Het is in oktober 2009 in werking getreden. Het aalbeheerplan is in april 2011 aangepast. Het huidige aalbeheerplan, inclusief de daarin opgenomen maatregelen, blijft van kracht¹³. In EU-verband worden de huidige beheerplannen geëvalueerd.

Omdat de palingvangst daarmee voldoende is gereguleerd is het niet nodig ook de palingvangst onder de vangstreductie te laten vallen¹⁴.

De wolhandkrab laat qua vangsten een stijgende lijn zien. Voor deze soort is dan ook geen beperking nodig. Wel kent de wolhandkrabvisserij het nadeel van de bijvangst. Voor de visserij op wolhandkrab worden dezelfde vangtmiddelen gebruikt als voor de aalvangst. Ook de dreiging van illegale vangst van zowel aal als

¹³ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/07/10/aalbeheerplan-april-2011.html>

¹⁴ De PO heeft echter gewezen op de samenhang tussen de verschillende vormen van visserij en het risico op verplaatsen van visserijdruk als slechts een vorm van visserij wordt beperkt (communicerende vaten).

schubvis ligt bij de wolhandkrabvisserij op de loer. De wolhandkrab vormt voor een aantal vissers een mogelijkheid voor inkomsten.

4.7.6. Transitiefonds

Door partijen zijn/worden onder voorbehoud en onder specifieke voorwaarden, toezeggingen gedaan voor een financiële bijdrage (in miljoenen):

Ministerie van Economische Zaken:	€ 1 miljoen
Sportvisserij Nederland	€ 0,5 miljoen ¹⁵
Provincie Flevoland	€ 0,25 miljoen
PO/Rijkswaterstaat	€ 0,25 miljoen
Vogelbescherming Nederland	inbreng kennis
Provincie Noord-Holland	€ 0,25 miljoen
Provincie Fryslân	€ 0,575 miljoen financiering onderzoek vismigratierivier en de kosten projectleider, bemiddeling etc.

Dit transitiefonds kan worden ingezet voor:

- Het versterken van de visserijketen en visserij bedrijven (certificering van IJssel- en Markermeervisserij, educatieve en folkloristische visserij, toeristisch-recreatieve activiteiten, monitoring en onderzoek, visserij als streekproduct, invoering 'groene labels', bevorderen afzet en promotie, aanpassingen in de keten, etc.);
- Het stimuleren van de omschakeling van de huidige visserijtechnieken en visserijbeheer naar aantoonbare duurzame visserijtechnieken (invoeren van overlevingsbakken, hulp bij de omschakeling naar 140 mm netten, de reductie van de bijvangst van vogels etc.).

Het transitiefonds is niet bedoeld om reguliere taken, zoals handhaving en natuurontwikkeling, uit te financieren. Op de langere termijn is het nodig dat er een natuurlijke ontwikkeling van het IJssel- en Markermeer op gang komt, waar dan een robuuste duurzame visserij in mee kan groeien.

4.7.7. Monitoring

¹⁵ Sportvisserij Nederland stelt daarbij de voorwaarde dat de rechten voor schubvis daarbij overgaan naar SVN

Alle partijen verwachten dat er na enkele jaren een herstel van de visstand zal optreden, indien besloten wordt tot een moratorium gedurende drie jaar. De snelheid en de omvang van het herstel kunnen echter niet worden voorspeld. Naast de visserijinspanning zijn er te veel andere factoren die in meer of mindere mate invloed hebben op de visstand. Uit ervaringen met bijvoorbeeld de Noordzeevisserij blijkt dat een herstel om niet verklaarbare redenen soms sneller maar soms ook veel langzamer gaat dan wetenschappelijk benaderd. Daar komt bij dat het IJssel- en Markermeer na de afsluiting door de Afsluitdijk, nooit een stabiel geheel is geweest. Steeds weer zijn er grote ingrepen geweest, die een effect hebben gehad op de stabiliteit van het ecosysteem (inpolderingen, Houtribdijk etc.). Daarnaast zijn er andere factoren die in meer of mindere mate effecten hebben. Gedacht kan worden aan de afname van de eutrofiëring van het water en de uitspoeling en lozing van stoffen in het water. Het is noodzakelijk de ontwikkeling van de visbestanden de komende jaren intensief te volgen. Er zal een monitoringsprotocol moeten worden opgesteld. Geadviseerd wordt daar alle partijen bij te betrekken. Verschillende partijen hebben belang bij de gegevens over de visbestanden, vanuit hun verantwoordelijkheid voor bijv. de Natuurbeschermingswet, de KRW of de Visserijwet.

4.7.8. Naleving en handhaving

Verschillende partijen hebben taken en verantwoordelijkheden op het IJsselmeer. Ook als het gaat om naleving en handhaving zijn er meerdere partijen actief, vanuit een zelfstandige rol en gebaseerd op wetgeving. Het ligt voor de hand deze naleving en handhaving op elkaar af te stemmen en zodoende de inzet effectiever en efficiënter te maken. Partijen verwachten dat met dezelfde inzet van middelen een kwalitatief betere naleving en handhaving ontstaat.

4.7.9. Schets van de sector

Onderstaande gegevens in deze paragraaf zijn gebaseerd op een notitie van het LEI van 2 december 2013¹⁶. Het LEI schrijft daarin:

De IJsselmeervisserijsector is in de afgelopen decennia steeds verder beperkt en de sector is aanzienlijk gekrompen in omvang. Men weet dat ook de huidige omvang van de visserij nog te groot is en dat het niet gezond is om dit langer voort te laten duren. Men is bewust van het feit dat er zonder ingrijpende maatregelen wordt aangekoerst op een proces van koude sanering.

Er zijn nog zo'n 25 professionele visserijbedrijven actief. De meeste bedrijven hebben moeite om het hoofd boven water te houden. In het verleden hebben bedrijven relatief veel geïnvesteerd in met name visvergunningen, materiaal zoals fuiken en sommige bedrijven ook in schepen. Ondernemers hebben altijd nog op betere tijden

¹⁶ Notitie LEI van Kees Taal en Wim Zaalmink Den Haag, 2 december 2013

en/of op een sociale afbouwregeling gehoopt. Zolang die zekerheid er niet is zal men door blijven gaan met vissen maar ook met procederen tegen beleid en maatregelen.

4.7.9.1. Gewenste beeld

Er zijn inmiddels diverse studies gedaan, waarin onafhankelijk van elkaar tot dezelfde conclusie wordt gekomen: voor het gehele IJssel- en Markermeer is ruimte voor maximaal (indicatief) 20 visserijbedrijven die kleinschalig en verbreed vissen of die naast visserij andere inkomsten hebben om te komen tot een gezinsinkomen. In plaats van 20 kleinschalige en verbrede bedrijven kunnen er zo'n 5 professionele fulltime visserijbedrijven een inkomen verdienen. Het gaat in dat geval om visserijbedrijven die zich volledig en uitsluitend op de visserij richten.

4.7.9.2. De sector financieel¹⁷

De ontwikkeling van de bruto besomming van de IJsselmeervisserij is in onderstaande tabel (afbeelding 4.7.1) weergegeven. Deze tabel is niet volledig, er ontbreken nog een aantal vissoorten zoals blankvoorn, spiering en blei.

jaar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Opbrengst	81.800,-	77.500,-	84.300,-	62.700,-	65.100,-	66.700,-	69.000,-
Kosten	47.300,-	43.100,-	54.500,-	30.800,-	32.100,-	42.000,-	41.000,-
Bedrijfsresultaat	34.600,-	34.300,-	30.000,-	31.800,-	32.700,-	24.700,-	28.000,-

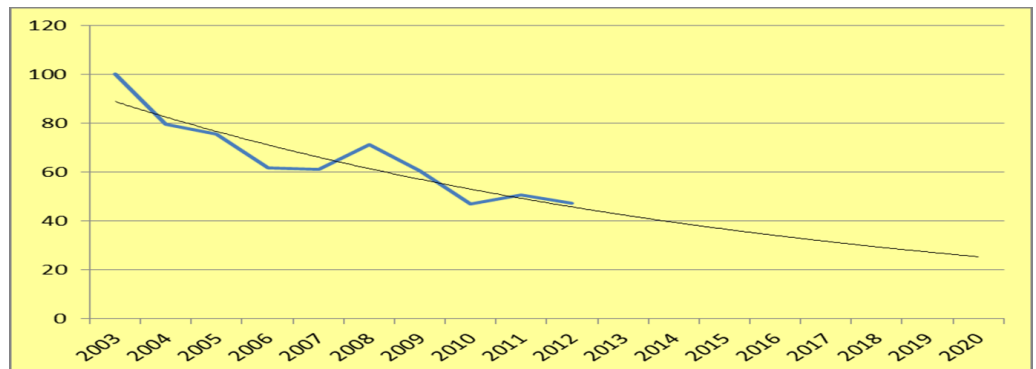
Afbeelding 4.7.1 bruto besomming van de IJsselmeervisserij

Jaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
vissoort										
Aal	2733	2956	2718	2820	2533	2033	1574	727	1490	1681
Snoekbaars	1006	408	678	360	550	1431	1464	1275	627	316
Rode baars	340	257	253	114	190	183	115	137	70	24
wolhandkrab	0	0	0	0	61	30	47	203	512	749
Brasem	76	94	90	193	140	103	243	136	273	93
Totaal	4155	3716	3740	3486	3474	3780	3444	2478	2973	2864

Tabel 4.7.2. Ontwikkeling van de geldopbrengst van de belangrijkste vissoorten (x 1.000 Euro)¹⁸

¹⁷ Notitie LEI van Kees Taal en Wim Zaalmink Den Haag, 2 december 2013

Figuur 4.7.3 geeft de ontwikkeling van de gewogen economische waarde van de visvangst (in indexcijfers) weer met een prognose tot 2020. Deze prognose is tot stand gekomen door te veronderstellen dat er een jaarlijkse afname van de waarde van 9 % plaats zal vinden, een gemiddelde afname die zich in de afgelopen 10 jaar heeft voorgedaan. Volgens deze prognose zal de vangst in de periode 2012 tot 2020 nog eens met de helft afnemen.

Figuur 4.7.3. De ontwikkeling van de economische waarde van de visvangst

Geconcludeerd wordt dat de inkomsten uit schubvisvangst in 2012 tussen de € 400.000,- en € 500.000,- bedraagt (€ 434.000 in 2012 zonder de inkomsten uit spiering, blij en blankvoorn). Het LEI verwacht een reductie van 9% per jaar.

4.7.10. Projectmatige uitwerking masterplan

De komende drie jaar moeten al de bovengenoemde onderwerpen worden uitgewerkt. De verantwoordelijke partij gaat hiermee aan de slag. Het is een noodzaak de uitwerking integraal op te pakken en af te stemmen met partijen. Juist de individuele benadering en sectorale uitwerking van taken en bevoegdheden heeft er toe geleid dat de huidige situatie is ontstaan. Alle partijen adviseren de huidige partijen in een vorm van project- en stuurgroep te laten samenwerken. De eerste opdracht die de groep krijgt is een Plan van Aanpak op te stellen om het uitvoeringsprogramma te realiseren. Het inzet van het budget van 2,5 miljoen is hier onderdeel van.

4.8. Maatregelen middellange termijn

¹⁸ De gegevens zijn gebaseerd op aanvoer bij IJsselmeervisafslagen, aangevuld met aanvoergegevens over vis die buiten de afslag om is verhandeld en gecorrigeerd voor de aanvoer door de binnenvisserij. De gemiddelde opbrengst bedroeg in de afgelopen 10 jaar 3,4 miljoen euro maar de opbrengst is wel dalend. In de laatste 3 jaren kwam de opbrengst niet boven de 3 miljoen euro uit (zie ook verwijzing 31).

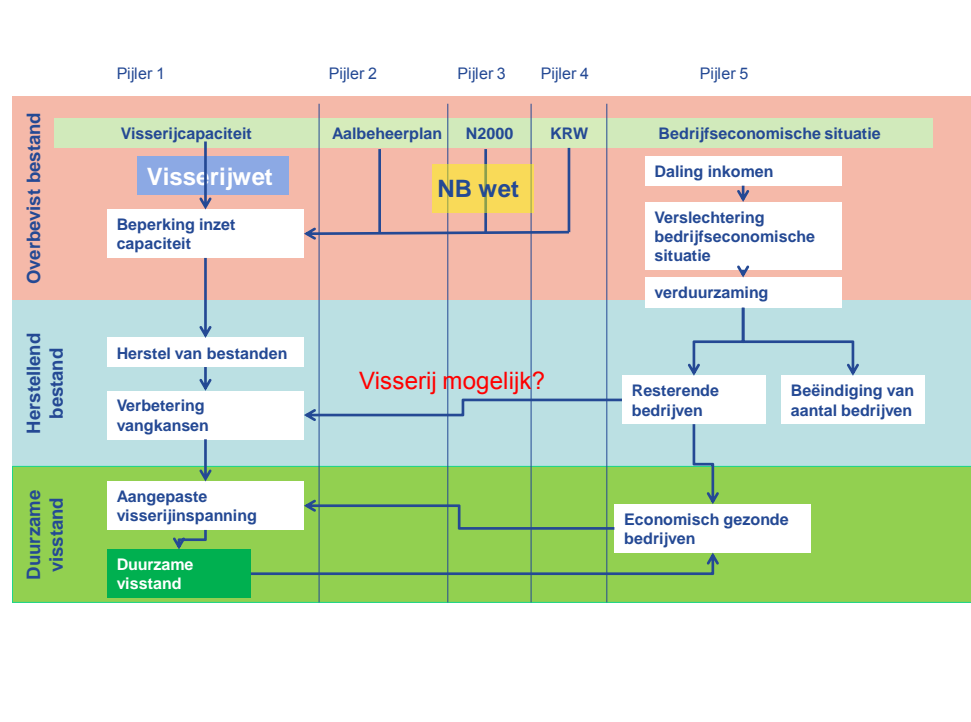
4.8.1. Regulering van de visserij

Om de transitie vorm te geven zal de huidige regulering van de IJsselmeervisserij moeten worden herzien. Er zijn veel verschillende vormen mogelijk die elk verschillen in voor- en nadelen. Over de vorm van beheer die het beste past, gezien de omstandigheden op IJsselmeer, zal in de komende drie jaar een besluit genomen worden. In hoofdlijn liggen daar een aantal (principiële) uitgangspunten aan ten grondslag, zoals het uitnemen van visrecht met geld, schubvis- en aalvisserij onder een beheersysteem en wel of niet doorgaan met het systeem van de registratie van netten. Maar ook is belangrijk wie er verantwoordelijk wordt voor de visstand en hoe krijgt die verantwoordelijkheid gestalte. Hieronder zijn drie manieren weergegeven om een eerste indruk te geven waarin de keus voor een nieuw beheersysteem uiteindelijk in kan resulteren.

- **Reductie van het aantal staande netten-merken.** De overheid verlaagt de visserijcapaciteit dusdanig, dat zelfs bij maximale inzet van de resterende capaciteit geen jaarklassen weggevangen kunnen worden. De visserijcapaciteit wordt hierbij in verhouding gebracht met de aanwezige visbestanden en zo tot duurzame visserij te komen. De vergunningen en merken vormen echter wel een deel van het kapitaal, vanuit het perspectief van de visserijbedrijven. Bij deze wijze van regulering blijven de verhoudingen in stand en blijft de overheid verantwoordelijk;
- **Invoering van quota.** De overheid kan quota afspreken en strikt op de naleving hiervan handhaven. De kabeljauwvisserij in IJsland, waar de marine streng op handhaaft, is hiervan een voorbeeld. Deze variant vergt een grote overheidsinspanning en daadkrachtig optreden. De overheid blijft ook hier verantwoordelijk;
- **Overdracht van verantwoordelijkheid en bevoegdheden visserijbeheer.** Deze variant bestaat eruit dat de overheid de verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede visstand bij de direct belanghebbenden (sport- en beroepsvissers) neerlegt, nu ligt deze bij de overheid. De overheid stelt voorwaarden en toetst. Dit vereist een geheel nieuw visrechten- en beheerstelsel met beëindiging van de huidige visrechten en uitgave van nieuwe rechten onder andere voorwaarden. Hiervoor moet een streep onder het verleden worden gezet.

Ongeacht de regeling die uiteindelijk gekozen wordt, zal de regeling moeten resulteren in een structurele verlaging van de visserijdruk om een werkelijke herstel van de visstand en transitie tot een duurzame visserij tot stand te kunnen brengen. Hieronder is schematisch weergegeven hoe een transitie naar duurzame visserij tot stand kan komen (figuur 4.2) en er uit moet komen te zien. In hoofdstuk 7 is de regulering van de visserij en mogelijke beheerssystemen verder uitgewerkt.

Vrijwel alle partijen stemmen in met de noodzaak om tot een aanpassing te komen van het huidige stelsel en beheersysteem¹⁹. De wijze waarop dit vorm krijgt zal de komende jaren uitgewerkt worden. Het ministerie van Economische Zaken heeft hierin het voortouw. Nadrukkelijk wordt geadviseerd dit in nauw overleg te doen met de andere betrokken partijen.

4.8.2. Verantwoordelijkheden en belanghebbenden

Diverse partijen hebben belangen, taken en verantwoordelijkheden als het gaat om het IJsselmeergebied. Om efficiënt en effectief te kunnen opereren, maar vooral integrale en op elkaar afgestemde besluiten te kunnen nemen, is samenwerking noodzakelijk. Verantwoordelijkheden en belanghebbende moeten daarvoor in beeld worden gebracht en uitmonden in één advies aan alle partijen over bijvoorbeeld regelgeving, beheer en toezicht. Het gaat dan o.a. om het afstemmen van de regelgeving vanuit Natura 2000 en bijvoorbeeld de Visserijwet en de KRW. Dat betekent dat elke partij zijn eigen verantwoordelijkheid houdt maar er wel gezamenlijk wordt opgetrokken.

4.9. Financiering langere termijn

¹⁹De PO is van mening dat het vinden van een nieuw beheersysteem geen doel op zich zelf moet zijn. Een gemene weidevisserij kan een prima beheerssysteem zijn als visstand en vangst met elkaar in evenwicht zijn. Wat nu moet gebeuren is dat de visserijdruk (F) wordt verlaagd zodat visstand en vangst met elkaar in evenwicht komen.

Voor de maatregelen op korte termijn, is het aanvangsbudget van € 2,25 miljoen beschikbaar. Dit budget is bedoeld voor de korte termijn en moet een impuls geven aan de transitie. Voor een echt duurzaam herstel moet veel meer gebeuren. Door de harde bedijkingen is het IJsselmeer ecologisch gezien 'arm' en kwetsbaar. De natuur- en recreatiewaarde is beperkt. Het gebied is echter kansrijk als het gaat om dit verdere te ontwikkelen. Daarvoor moet wel financiering beschikbaar komen. Structurele financiering om gedurende een langere periode maatregelen uit te financieren. Alle partijen hebben zich uitgesproken om te streven naar een structureel gevoed fonds om deze ontwikkelingen te financieren. De duurzame sport- en beroepsvisserij, maar ook recreatie kan dan verder uitgebouwd worden. Alle nieuwe maatregelen in en op het IJsselmeer zouden minimaal visvriendelijk moeten worden uitgevoerd. Maar naar verwachting is er meer nodig voor een structureel en robuust herstel van de visstand en de ecologie. Voor de structurele voeding van het fonds zou bijvoorbeeld ook onderzocht kunnen worden om een relatief gering deel van de opbrengsten uit delfstofwinning (zand) of andere exploitaties (windmolens) in het IJsselmeergebied te gebruiken voor de ecologie en het visstandherstel. Geadviseerd wordt dit verder uit te werken zodat het na 2016 beschikbaar is.

4.9.1. Begeleiding en Sturing

Voor de middellange termijn maatregelen moeten afspraken gemaakt worden om dit proces te begeleiden. Geadviseerd wordt dit in het Plan van Aanpak mee te nemen. Gedacht kan worden aan een projectmatige aanpak, maar het is ook mogelijk dat de middellange termijn maatregelen in een structureel ingebed visserijoverleg kunnen worden gerealiseerd.

4.10. Maatregelen lange termijn

Ook op lange termijn moeten er maatregelen genomen worden. Hierbij kan gedacht worden aan aansluiting bij de ambtelijke visie 'Natuurambitie Grote wateren' die recent door het ministerie van EZ is gepubliceerd. Het gaat te ver om dit in dit masterplan uit te werken. Wel wordt geadviseerd in de aangekondigde nadere uitwerking 'deel IJsselmeergebied' herstel en herstelimpulsen visstand, nadrukkelijk mee te nemen. Ingrepen in het gebied moeten gekoppeld worden aan het herstel van de visstand.

4.11. Conclusies en adviezen

- a. Stel een moratorium in op de schubvisvangst gedurende drie jaar, tenzij uit monitoring blijkt dat er voor één of meerdere vissoorten, een dusdanig surplus aanwezig is, dat deze zonder gevolgen voor de herstelopgave kan worden bevestigd. De kans hierop wordt klein geacht, omdat er op dit moment weinig vis aanwezig is. De vis die er is, is zo jong/klein dat deze de drie jaar nodig heeft om tot bevestigbare grootte door te groeien (paragraaf 4.7.3.);

- b. Na drie jaar kan naar verwachting beperkte visserij worden toegestaan, met (zeer) beperkte inzet van visnetten (paragraaf 4.7.3.);
- c. Stel een onttrekkingsverbod in voor de sportvisserij gedurende het moratorium voor de beroepsvisserij (paragraaf 4.7.3.);
- d. Stel een toezicht- en handhavingsplan op voor het IJsselmeer, waarbij alle partijen betrokken worden (paragraaf 4.7.8.);
- e. Beëindig de havenvisserij, in elk geval gedurende het moratorium en maak afspraken over de regulering en de verantwoordelijkheden (paragraaf 4.7.3.1.);
- f. Stel een nieuw beheersysteem in dat aansluit bij het duurzaam beheer van de IJssel- en Markermeer visserij (paragraaf 4.8.1);
- g. Pas de reguliere wet- en regelgeving toe als het gaat om de juridische consequenties (o.a. nadeelcompensatie) paragraaf 4.7.4.);
- h. Stel een monitoringsprogramma op en evalueer alle maatregelen na drie jaar (paragraaf 4.7.7.);
- i. Stel een Plan van Aanpak op om alle maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma ook daadwerkelijk uit te voeren inclusief de inzet van de € 2,25 miljoen (paragraaf 4.7.2. en 4.8.10.);
- j. Onderzoek welke subsidiebronnen en andere externe financieringsbronnen kunnen worden aangevraagd en ingezet voor het transitiefonds en de financiering van de maatregelen op lange termijn (paragraaf 4.7.6. en 4.9))
- k. Alle partijen spreken de intentie uit en spannen zich in om te komen tot een duurzaamheidsfonds voor het IJsselmeer waaruit de noodzakelijke maatregelen bekostigd kunnen worden (paragraaf 4.9);
- l. De komende drie jaar moet gerapporteerd worden op welke wijze dit fonds tot stand kan komen, waaruit het gevoed kan worden en welke maatregelen er uit bekostigd kunnen worden (paragraaf 4.9);
- m. De uitwerking van de onderwerpen: herziening beheersysteem, opzetten en inbedden structureel visserij overleg, herstelimpulsen visstand, nieuwe toeristisch-recreatieve perspectieven sportvisserij moeten nog verder uitgewerkt worden. Geadviseerd wordt deze als onderdeel in het plan van aanpak op te nemen (paragraaf 4.7.10 en 4.9.1.);
- n. Stel een project- en stuurgroep in die het Uitvoeringsprogramma uitwerkt en daarvoor een Plan van Aanpak opstelt (paragraaf 4.7.10 en 4.10);
- o. De project- en stuurgroep bestaat uit de organisaties die deel hebben genomen aan dit masterplan aangevuld met één vertegenwoordiger van de IJsselmeergemeenten en één vertegenwoordiger van de Terreinbeherende Organisaties (paragraaf 4.8.2.).

Nr	omschrijving	partijen	trekker (Verant- woorde- lijk)	Uren- inzet	Benodigd budget	Datum gereed
	Algemeen					
1.	begeleidingsorganisatie instellen	projectgroep	?	PM	geen	Mrt 2014
2.	Moratorium instellen gedurende 3 jaar	projectgroep	EZ	PM	Geen	Mrt 2014
3.	Onttrekkingsverbod instellen voor sportvisserij	projectgroep	EZ	PM	Geen	Mrt 2014
4.	Juridische consequenties onderzoeken	projectgroep	EZ	PM	PM	Juni 2014
5.	Monitoringsprotocol opstellen	projectgroep	provincie	150	onbekend	Dec 2014
6.	Toezicht- en handhavingsplan opstellen	projectgroep	provincie	150	Onbekend	Dec 2014
7.	Beëindigen havenvisserij	projectgroep	provincie	75	onbekend	Sept 2014
8.	Project- en stuurgroep instellen voor verdere planbegeleiding	projectgroep	Frl.	10	Onbekend	Voorjaar 2014
9.	Plan van aanpak opstellen voor uitvoering en coördineren besluitvorming	projectgroep	Frl	75	Onbekend	Zomer 2014
10.	Afstemmen verantwoordelijkheden in gebied, inclusief harmonisatie visserijwet met N2000 en KRW	projectgroep	EZ	In plan van aanpak	Onbekend	Medio 2015
11.	Onderzoek naar vissterfte 0+ en 1+	projectgroep	EZ	In plan van aanpak	Onbekend	2014-2016
12.	Onderzoek uitvoeren naar instellen duurzaamheidsfonds	projectgroep	In plan van aanpak		Onbekend	2014-2016
13.	Onderzoeken subsidie mogelijkheden	projectgroep	projectgroep	In plan van aanpak	Onbekend	2014-2016
14.	herziening beheersysteem, opzetten en inbedden structureel visserij overleg, herstelimpuls visstand, nieuwe toeristisch-recreatieve perspectieven sportvisserij	projectgroep	In plan van aanpak		Onbekend	2014-2016

Bijlage 1 Regulering van de IJsselmeervisserij

Regulering van de IJsselmeervisserij²⁰

Beroepsmatige visserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer is alleen toegestaan met een vergunning (Visserijwet en evt. Nb wet) in combinatie met vistuigmerken en een of meerdere visserijcertificaten.

2.2.1. Merken

De vergunninghouder van het visrecht moet bij het ministerie van Economische Zaken voor de verschillende vistuigen merken aanvragen (afbeelding 2.1). Deze merken hebben een uniek serienummer. Daarnaast hebben de merken per vistuig een bepaalde kleur:

- grote fuik, geel;
- schietfuik, groen;
- aalkist, wit;
- spieringfuik, paars;
- staand net, zwart.

Wanneer de merken kapot zijn of de serienummers onleesbaar zijn, moet de vergunninghouder nieuwe merken aanvragen. Bij vermissing van merken doet de vergunninghouder aangifte bij de politie en voegt een verklaring van vermissing bij de aanvraag voor nieuwe merken. Het ministerie reguleert de visserijinspanning door op jaarbasis een beperkt aantal merken uit te geven.

2.2.2. Certificaten

Certificaten worden uitgegeven door het ministerie van Economische Zaken. De PO IJsselmeer voert de administratie van de certificaten (afbeelding 2.1). In totaal zijn er 5 verschillende certificaten²¹:

- fuikencertificaat (F), voor de visserij met grote fuiken en/of schietfuiken;
- kistencertificaat (K), voor de visserij met kisten en aaskuil;
- hoekwantcertificaat (H), voor de visserij met hoekwant en aaskuil;
- staande nettencertificaat (N), voor de visserij met staande netten met een maaswijdte > 101 mm;
- zegencertificaat (Z), voor de visserij met de zegen.

Voorafgaand aan het visserijseizoen moet elke beroepsvisser aangeven met welke certificaten (en dus welke vistuigen) hij het seizoen wil beginnen. Dit is afhankelijk van het vistuig dat op de vergunning staat vermeld en welke combinaties van certificaten zijn toegestaan (tabel 2.2).

²⁰ Witteveen+Bos, LLS591-1/strg/007 definitief d.d. 5 juli 2013, Transitie visserij IJsselmeer, Markermeer en IJmeer rapportage 6

²¹ De visserij op spiering kan uitgeoefend worden zonder een zogenaamd 'spieringcertificaat'. De visser moet wel in het bezit zijn van schiet-, spiering- of grote fuikmerken (zie 'Merken').

Vervolgens geven de beroepsvissers iedere week aan de PO IJsselmeer door welk certificaat ze de daaropvolgende week willen gaan gebruiken. Wil de visser met een ander vistuig gaan vissen, dan moet hij dus opnieuw een aanvraag indienen bij het secretariaat van de PO IJsselmeer. Via het ministerie van Economische Zaken wordt het nieuwe certificaat uitgegeven. De PO IJsselmeer stuurt wekelijks een overzicht van de certificaten naar de controlerende instanties.

Het ministerie reguleert de visserijinspanning door op jaarbasis een beperkt aantal merken en certificaten uit te geven. De PO IJsselmeer heeft in de regelgeving opgenomen dat bepaalde certificaten niet gelijktijdig gebruikt mogen worden (tabel 2.2). Doordat de certificaten gebonden zijn aan het type vangtuig, vormen ze een belangrijk instrument voor de controle op de visserijinspanning. De PO IJsselmeer stuurt wekelijks een overzicht naar de NVWA, het KLPD en het ministerie van Economische Zaken waaruit blijkt welke vissers met onder welke certificaten vissen.

Bijlage 2 Notitie Coöperatieve Producenten Organisatie Nederlandse Vissersbond – IJsselmeer U.A.

Notitie

Aan: Bestuur Coöperatieve Producenten Organisatie Nederlandse Vissersbond –
IJsselmeer U.A. (PO IJsselmeer)

Van: Drs. Ing. Johan Nooitgedagt, voorzitter
Ing. Derk Jan Berends, secretaris

Onderwerp: Masterplan Duurzaam IJsselmeer

Datum: 9 december 2013

Kenmerk: 2013-01/JKN/DJB

Introductie

Het IJsselmeer en Markermeer zijn in een staat van ecologisch verval geraakt. Doelstellingen in het kader van Natura 2000 (vogels), Kaderrichtlijn Water en duurzame exploitatie van visbestanden (Visserijwet) worden niet gehaald. Voor de visserman en de natuur zijn de kansen in een neergaande spiraal terecht gekomen, het beleid heeft gefaald. Dit heeft ertoe geleid dat verschillende partijen met elkaar in de clinch zijn geraakt om hun eigen belangen zeker te kunnen stellen. Uiteindelijk hebben deze partijen op advies van zowel de Raad van State als provincies Fryslân, Flevoland en Noord-Holland besloten om gezamenlijk naar een oplossing te zoeken onder leiding van mw. Van Kampen. Dit heeft er in geresulteerd dat partijen elkaar niet meer bevechten voor de rechter maar werken aan een gemeenschappelijk einddoel in 2020: een ecologisch rijk IJsselmeer en Markermeer waarin duurzame activiteiten naast elkaar kunnen plaatsvinden. Het Masterplan Duurzaam IJsselmeer. Om het doel te bereiken is een transitie nodig van de beroepsvisserij, wat neerkomt op een forse reductie van de visserijinspanning. In deze notitie wil het bestuur van de PO IJsselmeer, namens de beroepsvissers op het IJsselmeer en Markermeer, haar standpunt schriftelijk kenbaar maken aan alle betrokken partijen met betrekking tot de noodzaak en urgentie van uitkoop (warme sanering) van vangstrechten.

Feiten

- De werkgroep Van Kampen heeft een bedrag van € 2,25 miljoen bijeengebracht bestemd voor de transitie van de beroepsvisserij (Steunfonds). Het geld dat de partijen beschikbaar hebben gesteld wil men niet gebruiken voor uitkoop van vangstrechten. Wel voor zaken als omscholing of verbreding van werkzaamheden.
- IMARES heeft in opdracht van het ministerie van EZ vangst-, inspannings- en monitoringadviezen voor schubvisbestanden op het IJsselmeer en Markermeer uitgebracht¹.

¹ Tien, Nicola S.H., David C.M. Miller, 2013, IMARES Wageningen UR, Rapport C142/13, Vangstadvisen voor snoekbaars, baars, blankvoorn en brasem in het IJsselmeer en Markermeer. Tien, Nicola S.H., David C.M. Miller en Ben Griffioen, IMARES, Rapport C202/13, 2013, Inspannings- en monitoringadviezen voor snoekbaars, baars, blankvoorn en brasem in het IJsselmeer en Markermeer.

De conclusie is dat de huidige visserijinspanning fors, tussen 73-96% afhankelijk van visserijmethode, moet worden teruggebracht om een status quo van de visbestanden te kunnen realiseren. Voor herstel is een verdere reductie nodig. Het ministerie van EZ heeft de PO IJsselmeer opgedragen in haar Visplan 2014 rekening te houden met dit vangstadvis.

- Een ander rapport van IMARES in opdracht van het ministerie van EZ betreft de evaluatie van het nationale Aalherstelplan². Hierin wordt gesteld dat voor een duurzame aalvisserij de visserijsterfte op het IJsselmeer met 50% (F0,10 i.p.v. F0,05) en voor het Markermeer met 83% (F0,30 i.p.v. F0,05) gereduceerd moet worden.
- Uit voorlopige resultaten van de ANT studie door DELTARES is duidelijk geworden dat het ecosysteem sterk aan het veranderen is waardoor de draagkracht afneemt ten koste van visbestanden en vogels. De verminderde eutrofiëring en de opkomst van uitheemse soorten als de Quagga mossel zorgen er voor dat het water schoner (toename doorzicht) en voedselarmer wordt. Het gevolg is een verdere afname van de commerciële visbestanden. Visserij blijkt duidelijk niet de enige oorzaak te zijn van de achteruitgang van de visstand.
- Internationale (Aalplan) en nationale regelgeving (Visserijwet, Nb-wet) en infrastructurele werken (zandwinning, windenergie, aanleg natuurgebieden, buitendijkse bebouwing) beperken de beroepsvissers steeds verder in hun mogelijkheden.
- De huidige jaarlijkse aanlandingswaarde van het IJsselmeer en Markermeer ligt rond de € 3 miljoen. De totale waarde van de visserij wordt door het LEI in opdracht van het ministerie van EZ geschat op ca. € 10 miljoen³.

Argumentatie

- Alle partijen binnen de werkgroep Van Kampen zijn het er over eens te zijn dat de visserijinspanning van de beroepsvisserij op korte termijn sterk moet worden gereduceerd om een ecologisch rijk IJsselmeer en Markermeer in 2020 mogelijk te kunnen maken. Urgentie en noodzaak onderschrijven alle partijen.
- De achteruitgang en herstel van het ecosysteem is een verantwoordelijkheid van de maatschappij als geheel, niet alleen van de beroepsvisserij.
- Visserijbedrijven worden geconfronteerd met een buitenproportionele reductie van hun vangstmogelijkheden als gevolg van de achteruitgang van het ecosysteem, toenemende regeldruk internationaal en nationaal en uitvoering van infrastructurele werken. Dit valt buiten het bestek van het normale ondernemersrisico, zeker omdat de overheid als visrechthebbende dusver de huidige visserijinspanning heeft toegestaan en plotseling van koers dreigt te willen veranderen.
- Behoorlijk bestuur betekent dat de overheid en maatschappij als geheel de visserijbedrijven die worden getroffen op redelijke en billijke wijze compenseert voor het verlies van hun bedrijvigheid en/of inkomen.
- Uitkoop van vangstrechten biedt op korte termijn de enige zekerheid dat de visserijdruk daadwerkelijk afneemt en de natuur de ruimte krijgt die de maatschappij wenst. Voor deze

² Bierman, S.M., N. Tien, K.E. van de Wolfshaar, H.V. Winter en M. de Graaf, 2012, IMARES Wageningen UR, Rapport C067/12, Evaluation of the Dutch Eel Management Plan 2009-2011.

³ Taal, Kees en Wim Zaalmink, LEI, 2013, IJsselmeervisserij-Inkomstderving/nadeelcompensatie als gevolg van de afname van visserijruimte vanwege (infrastructurele) publieke werken.

natuurwinst kunnen middelen worden gebruikt die nu bestemd zijn voor natuurontwikkeling. Het betreft honderden miljoenen euro's waarvan slechts een bescheiden deel (eenmalig ca. € 10-15 miljoen) bestemd kan worden voor natuurherstel op korte termijn. De Nederlandse overheid hoeft zich dus niet te verschuilen achter Brusselse regelgeving en zeggen dat er geen geld beschikbaar is voor uitkoop van vangstrechten (warme sanering). Waar een wil is, is een weg. De partijen van de werkgroep Van Kampen zouden zich in dat licht nogmaals kunnen beraden om de bijeengebrachte € 2,25 miljoen ook in te zetten voor uitkoop van vangstrechten dan wel een deel daarvan. Maar ook visserijbedrijven die blijven, al dan niet parttime, zouden ook kunnen bijdragen aan de uitkoop dan wel reductie van de visserijinspanning.

Conclusie

Om de doelstelling van de werkgroep Van Kampen te behalen is het noodzaak om op korte termijn vangstrechten uit te kopen (warme sanering).

Masterplan voor duurzame visserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer